

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهرستان فسا

مرکز آموزشی درمانی بیمارستان حضرت ولی عصر (عج)

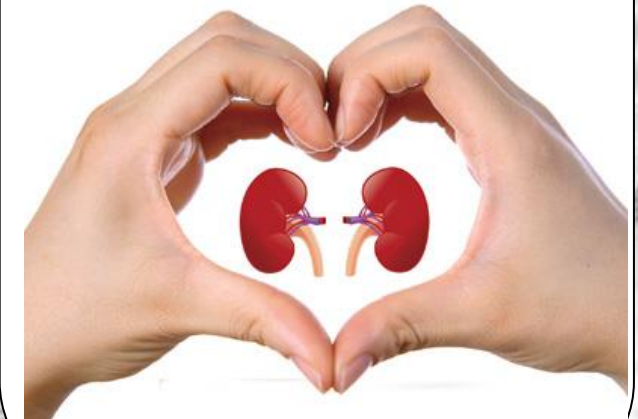
آموزش به بیمار

تهیه: ممیوبه آهنی (کارشناس پرستاری)

تنظیم: رازیبا بفضی زاده

سوپروایزر آموزشی بیمارستان

اردیبهشت ۱۳۹۶

ضرورت همودیالیز در نارسایی کلیه

کلیه های سالم با خارج کردن مایعات اضافی، مواد زائد و بعضی از مواد معدنی خون را پاک نگه می دارد. وقتی عملکرد کلیه به میزان ۹۰ درصد یا بیشتر از دست برود، نیاز به انجام درمانهای نگهدارنده برای جایگزینی کار کلیه و دفع سموم و مواد زائد خون است. یکی از درمانهای نگهدارنده و جایگزین، دیالیز خونی یا همودیالیز است که تنها قسمتی از عملکرد کلیه را در خروج مایعات یا مواد زائد انجام می دهد.

همودیالیز چیست؟

همودیالیز فرایندی است که طی آن خون از بدن بیمار مبتلا به نارسایی کلیه خارج می شود و پس از تصفیه شدن در دستگاه همودیالیز به بدن برگردانده می شود. دستگاه دیالیز یا کلیه مصنوعی، ماشینی است که می تواند مواد زائد را از خون جدا کند یا مواد لازم را به آن بیافزاید.

در همودیالیز خون به تدریج از بدن خارج می شود. از میان یک فیلتر مخصوص که مواد اضافی را جدا می کند می گذرد و خون تصفیه شده دوباره به بدن بازگردانده می شود.

روش های دسترسی به خون برای انجام

همودیالیز

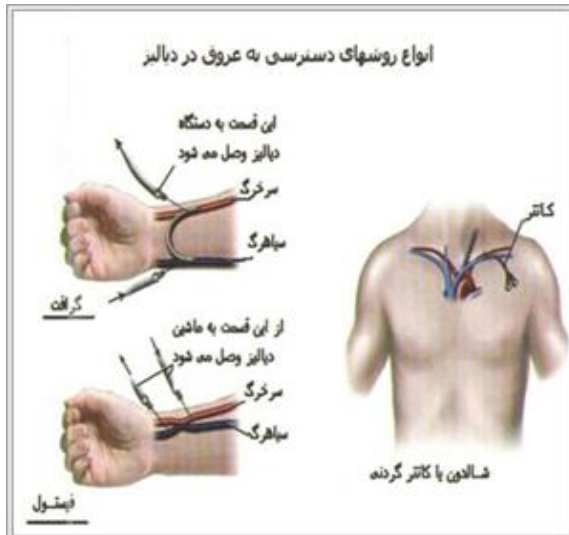
جهت انجام همودیالیز ابتدا باید راه مناسب برای دستیابی به گردش خون بیمار پیدا کرده که راه های متفاوتی برای اینکار وجود دارد.

فیستول شریانی وریدی (شانت)

توسط جراح عروق یک ارتباط بین سرخرگ و سیاهرگ ایجاد می شود (یک تا شش ماه بعد از عمل جراحی قابل استفاده است).

گرافت شریانی - وریدی

یک لوله قابل ارتجاع برای برقراری ارتباط بین سرخرگ و سیاهرگ است که گرافت نامیده شده و تا سه هفته بعد از عمل جراحی قابل استفاده است.

*محدودیت مصرف آجیل ها و مواد پروتئینی (طبق نظر کارشناس تغذیه مصرف شود) و محدودیت شیر به دلیل بالا بودن فسفر زیاد.

*مصرف به جا و به موقع داروها، طبق دستور پزشک و نگهداری آن برای اثر بخشی بهتر.

*مراجعه منظم برای دیالیز. طبق برنامه داده شده توسط بخش دیالیز و دستور پزشک بدون حذف هیچ جلسه ای انجام شود.

*رعایت اضافه وزن بین جلسات دیالیز (حداکثر ۵/۲ تا ۱۰ کیلو گرم)

اضافه وزن بیش از حد علامتی از احتباس مایعات و عدم رعایت مراقبت های لازم است.

آیا همودیالیز عارضه دارد؟

اکثر بیماران همودیالیز را بخوبی تحمل می کنند. اگر چه عوارضی مثل کاهش فشار خون از شایعترین عوارض احتمالی است که به صورت احساس سبکی سر، کوتاهی عمق تنفسی، درد شکم، درد عضلات، تهوع، استفراغ بروز می کند.

بیشتر این عوارض در اثر مصرف زیاد آب و نمک در فواصل بین دیالیز و کاهش ناگهانی افت فشار خون پس از دیالیز است. بنابراین با محدودیت مصرف آب و نمک در فواصل دیالیز و غذا نخوردن حین دیالیز احتمال بروز عوارض کاهش می یابد.

توصیه های مراقبت در منزل

-مراقبت از راه دسترسی عروقی: فیستول شانت، گرافت و کتترهای موقت و دائم

-محدودیت مصرف نمک: اجتناب از مصرف غذاهای آماده، سوسیس، کالباس، چیپس، خیار شور و غذاهای کنسرو شده

-رژیم غذایی کم پتاسیم و کم فسفر مثل محدودیت برخی سبزی ها و حبوبات(کلم قمری- چغندر - گوجه - سبوس - باقلا- نخود فرنگی)

کتر دائم یا موقت:

در صورتی که نیاز به همودیالیز هر چه سریعتر وجود داشته باشد ولی بیمار فیستول یا گرافت قابل استفاده نداشته باشد. از این کتتر که در سیاهرگ بزرگ قرار داده می شود استفاده می گردد.

همودیالیز چگونه انجام می شود؟

بعد از این که راه مناسب برای دستیابی به عروق بیمار آماده شد بیمار طبق نظر پزشک به بخش همودیالیز معرفی شده دستور انجام همودیالیز برای بیمار داده می شود.

ابتدا بیمار توسط پرستار وزن شده و فشار خون کنترل می گردد

سپس دستگاه دیالیز روشن و تنظیم می گردد.

بیمار به دستگاه وصل شده و دیالیز شروع می شود.

هر جلسه دیالیز چقدر طول می کشد؟

هر نوبت دیالیز بین ۳-۵ ساعت و معمولاً ۴ ساعت طول می کشد.